

До

**Председателя на Научното жури,
определено със Заповед № 263/21.06.2018
на Директора на НЦЗПБ**

РЕЦЕНЗИЯ

от

**Проф. д-р Красимир Димитров Мекушинов, дмн
Началник Катедра Военна Епидемиология и Хигиена, ВМА**

По конкурс за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1 Медицина, научна специалност 01.06.13. Вирусология, за нуждите на Специализирана Болница за Активно Лечение на Хематологични Заболявания (СБАЛХЗ-ЕАД) – София, Консултативно – Диагностичен Блок, обявен в ДВ бр. 37 от 4 май 2018 г. с единствен кандидат гл. ас. д-р Дора Емилова Александрова, дм.

ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Д-р Александрова е родена през 1962 г. През 1988 г. завършила медицина в Медицинска академия – София. В професионалното развитие на д-р Александрова се очертават две основни направления, свързани с няколко етапа. По разпределение от 1989 г. е назначена за лекар в Болница за Белодробни Болести -Искрец, където извършва лечебно-диагностична дейност при пациенти с белодробна и сърдечно-съдова патология. През 1990г. постъпва във Военномедицинска академия – Клинична База “Лозенец“, в клиника за рехабилитация на сърдечно-съдови заболявания, кардиологична и кардиохирургична клиники, където придобива специалност Вътрешни Болести, 1995 г. Основната й дейност е лечебно-диагностична. Контингент са пациенти с ИБС, вродени и придобити клапни пороци, ритъмни и проводни нарушения, сърдечна недостатъчност, остри дисекации и хронични аневризми на аортата, пред- и следоперативни, подготовка на пациенти за чернодробни трансплантации

от жив донор при деца с вродени аномалии и др., административно-организационна и учебна дейност за реализирането на тези многоструанни задачи.

От 1990 г. д-р Александрова е и сътрудник в НИЛ по вирусология във ВМА, където има възможност да се запознае и овладее съвременните лабораторни методи за комплексна и експресна диагностика на вирусни, рикетсийни и хламидийни заболявания, насочено етиологично лечение и превенция, както и тенденциите за развитието на тези методи и техники в бъдеще. Активно участва в различни научно-изследователски проекти. Съчетаването на богатия клиничен опит и новите тенденции в развитието на иновативни техники е полезно и резултатно.

От 2002 г. д-р Александрова е докторант на самостоятелна подготовка към Отдел „Микробиология“ на Националния център по заразни и паразитни болести, а през 2008 г. успешно защитава дисертация на тема "Еколого-епидемиологични и клинико-диагностични проучвания върху марсилската и други кърлежови петнисти трески в България". Продължава своето обучение и развитие в областта на рикетсиологията и вирусологията.

От 2009 г. д-р Александрова е лекар в Научно изследователска лаборатория по вирусология на Катедра военна епидемиология и хигиена на Военномедицинска академия – София. Развива успешно научно-изследователска работа по проблемите на особено опасните вирусни, рикетсийни и хламидийни инфекции, свързани с осигуряване на войските и лечебните заведения на Българската армия и гражданското население. Извършва лечебно-диагностична дейност на вирусните и рикетсийни, включително особено опасни инфекции, лабораторно-диагностична дейност при подготовка на пациенти от клиниката по чернодробно-панкреатична хирургия и трансплантология. Провежда учебно-преподавателска работа по проблемите на ООИ. Има редица административни ангажименти. През 2011 г. защитава магистратура „Обществено здраве и здравен мениджмънт“ към ФОЗ – МА, София, с дипломна работа „Съвременно състояние на здравноосигурителните системи и ролята на здравното осигуряване за повишаване качеството на здравните услуги“.

От 2013 година до сега д-р Александрова е лекар-вирусолог, главен асистент в Специализирана болница за активно лечение на хематологични заболявания, микробиологична лаборатория, където разкрива сектор вирусология. Лабораторията се оборудва със съвременна апаратура, въвеждат се всички методи - молекуларно-биологични и имунологични, които са необходими за подготовка и мониториране на пациенти с хематологични заболявания и трансплантация на стволови клетки. Ежегодно участва в провежданата от НЦЗПБ външна оценка на качеството и в международния междулабораторен контрол провеждан от

INSTAND, Germany с придобити сертификати за количествена детекция на вирусни геноми. Основните ѝ задължения и ангажименти са диагностиката, лечебната и административно-мениджърска дейност.

От 2013г. Д-р Александрова е сътрудник и в Лаборатория по микробиология на УМБАЛНП "СВ. НАУМ", като активно участва в разкриването и акредитирането ѝ и въвежда като диагностичен метод T-SPOT.TB теста за имуносупресирани и пациенти подлежащи на терапия с моноклонални антитела. Има придобити сертификати от Oxford Immunotec и INSTAND, Germany.

Член е на Българската Асоциация на Микробиолозите, European Society for Clinical Virology, European Society for Virology. Член и Научен секретар на Научния съвет на СБАЛХЗ.

Д-р Дора Александрова е изграден, висококвалифициран специалист, който успешно съчетава клиничния опит и познания със съвременните лабораторни методи за диагностика на вирусни, рикетсийни и хламидийни заболявания, включително особено опасни. Компетентното ѝ участие при изучаване особеностите на екологията, епидемиологията, клиниката на марсилската и други кърлежови петнисти трески в съвременни условия допринесе за откриването на нови видове рикетсии, причинители на кърлежови петнисти трески в нашата страна, заразеността и на други видове иксодови кърлежи освен *R. sanguineus* – резултати, които са потвърдени в Центъра по рикетсиози в Марсилия, в лаборатории в Холандия и др. Наличието на голям брой природни и селскостопански очнища на територията на цялата страна е от значение за разработването на подходящи подходи за контрол и превенция. Д-р Александрова притежава качества на организатор и мениджър (разкрива две нови лаборатории, разработва проект за нова, отговаряща на съвременните изисквания за работа с ООИ) и др. Освен класическите методи тя овладя и прилага в ежедневната си диагностична и лечебна практика нови и перспективни разработки. Поддържа непрекъснат контакт с нашите и международни институти, лаборатории и клиники.

ПРЕДСТАВЕНИ ДОКУМЕНТИ ЗА КОНКУРСА

Документите и материалите за конкурса са подгответи прецизно, точно и са представени от кандидата в определения срок. Отговарят на изискванията на Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав на РБ (ЗРАСРБ).

НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ НАУЧНА ПРОДУКЦИЯ, ПРЕДСТАВЕНА В КОНКУРСА

В настоящия конкурс д-р Дора Александрова се представя с общо 58 научни публикации, от които 30 са на български език, 26 на английски и 2 на китайски език.

Трудовете се разпределят по следния начин: **11 глави от монографии, 2 глави от учебници, 3 статьи публикувани в международни реферирани списания с импакт фактор, две от които с IF – общ - 2,998**, третата – в индексирано в Scopus списание, 9 статьи в международни и български реферирани списания, научни доклади с отпечатани в сборници абстракти или постери- 33, 7 от тях международни научни форума, 26 национални с международно участие.

Първи автор е в 21 от публикациите, в 11 – втори.

Направени 43 цитирания – 33 от справка на ЦМБ и 10 от собствени търсения.

Д-р Александрова има участие в 5 научни проекта, финансираны от Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и Министерство на от branata.

Наукометричните показатели на д-р Александрова надхвърлят препоръчителните критерии на СБАЛХЗ-ЕАД за заемане на академичната длъжност „Доцент“ (приложение № 8 от списъка документи)

ОСНОВНИ НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ НАПРАВЛЕНИЯ И ПРИНОСИ: Д-р Дора Александрова участва и дава своя принос при разработването на няколко основни направления. Резултатите са отразени в дисертационния труд и публикуваните статии.

1. Проучвания върху марсилската треска в България в съвременни условия

Извършените от д-р Александрова мониторингови проучвания на серуми от болни с набор антигени от няколко причинители на кърлежови петнисти трески (КПТ) доказаха, че на територията на страната освен МТ (с причинител *R. conorii*) циркулират и други видове кърлежови петнисти трески и техните причинители: *R. slovaca*, *R. helvetica*, *R. sibirica*, *mongolotimona*, *R. felis*, потвърдени от Център по рикетсиози в Марсилия и холандски лаборатории.

Установи се, че не само кърлежите от вида *R. sanguineus*, но и други видове иксодови кърлежи са заразени и носители на рикетсии *SFG*.

Подробните еколого-епидемиологични и клинико-диагностични проучвания на д-р Александрова показваха, че КПТ са характерни с цикличността си, която е резултат на действието на комплекс от глобални и локални (местни) фактори. Очертава се реалната необходимост от разработване на програми за контрол и превенция, съобразно факторите и механизмите, които могат да повлият съвременното състояние на рикетсиозите.

2. Ку-треска – здравна и социална значимост. Атипични пневмонии и сърдечно-съдови заболявания. Биотероризъм.

Проучванията при Ку-треската показват, че *C. burnetii* участва средно с 15.50% в етиологията на атипичните пневмонии. В зависимост от епидемичната ситуация този процент се движи в границите на 10.38% до 28.92%. По отношение на сърдечно съдовите заболявания – Ку-рикетсиозни ендокардити, в България са 8-10%. От нативни клапи на пациенти с ку-рикетсиозен ендокардит са изолирани *коксиели*.

Разработването на програми и подходи за контрол и превенция, особено при случаите на биотероризъм, е актуален.

3. Природни и селскостопански огнища на кърлежови петнисти трески и Ку-треска в България

Проучванията върху наличието и състоянието на природни и селскостопански огнища на кърлежови петнисти трески - рикетсиози *SFG* и Ку-треска са водещи при разработването на рационални подходи за превенция и контрол на рикетсиозите. Открити, проучени и картографирани са многобройни активни природни и селскостопански огнища на рикетсии КПТ и *C. burnetii*. В продължение на дългогодишни наблюдения не са установени съществени промени в носителството на рикетсии КПТ в иксодови кърлежи. Общийт процент на заразеност се движи между 18-22%.

4. Проучванията върху арбовирусните инфекции и техните причинители (алфа, flavи, хантавируси) на територията на България показваха тяхната значимост и актуалност за инфекциозната патология. Установена беше циркулацията на вирусите Синдбис, Западен Нил, Чикунгуня, денга, кърлежов енцефалит, Конго-Кримска хеморагична треска и др. Те имат изключително важно значение във връзка с комплексните подходи за ефективен контрол и превенция на вектор-преносимите трансмисивни инфекции.

5. Мониторинг на пациенти с хематологични заболявания:

Мониторингът е извършен върху различни рискови групи, на лечение с различни терапевтични протоколи, пациенти по време на пре и посттранспланационен период (HSCT), пациенти, включени в редица клинични проучвания и изпитване на нови химиотерапевтици, при които след проведени анализи се ревизират показанията за използване на различните вирусологични маркери за проследяване в отделните фази на болестния процес.

Тези изследвания са от изключителна необходимост за прилагане на съответно лечение и профилактика. В лабораторията месечно се провеждат над 750 молекуларно-биологични изследвания (количествена детекция на

вирусен геном за CMV, EBV, HHV, Parvovirus B19, HBV, HCV, JVC, BKV) и над 1300 имунологични.

6. Участие в разработване и произвеждане на имунодиагностични продукти - антигени, поликлонални и моноклонални антитела за имунофлуоресцентния тест и имунофлуоресцентния хемоцитен тест, флуоресцентни антитела срещу рикетсииите КПТ.

7. Организационно-мениджърска дейност, свързана със създаването на две нови, съвременни лаборатории към СБАЛХЗ-ЕАД И УМБАЛНП „СВ. НАУМ“. Д-р Александрова изцяло ръководи: оборудоването със съвременна апаратура, лабораторни методи и имунодиагностични препарати - съобразно задачите и функциите на лечебните заведения. Въвеждане на най-новите и модерни методи за ефективна работа – молекулярно-биологични и серологични и съответен алгоритъм. Разработка Програма за развитие на НИЛ по вирусология към ВМА-София за изграждане на нова лаборатория, съобразена със стандарт BSL 3 и Научния Проект „Разработване на съвременни подходи за защита на войските и населението от циркулиращи на територията на страната вектор-преносими особено опасни и опасни вирусни, рикетсийни и хламидийни инфекции, както и използването им при биотерористични действия“.

УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Учебно-преподавателската дейност на д-р Дора Александрова включва няколко направления: Обучаване на студенти по медицина по Програма преддипломно обучение на теми: вирусни хепатити, туберкулинова диагностика, вземане, съхранение и транспорт на биологични продукти. Програми по СДО в УСБАЛО, ВМА и СБАЛХЗ: Диагностика и етиология на предавани с кърлежи и комари инфекции; Етиология, диагностика и терапия на вирусни инфекции при имуносупресирани и трансплантирани пациенти; Лабораторна диагностика на вирусни и рикетсийни инфекции; Култивиране на вируси и рикетсии в експерименталната вирусология; Подготовка на медицинския персонал за работа в среда с ОИ; Диагностика на вирусни заболявания с ELISA и хемилуминисцентен метод; Етиологична диагностика на вирусните хепатити; Лабораторна диагностика и терапия на херпесвирусните инфекции; Специфична профилактика и терапия на вирусните заболявания; Имунодиагностика на латентната туберкулозна инфекция и сравнителна оценка на съвременните имунологични методи. Програма за обучение и професионално усъвършенстване на лекари, биолози, специалисти здравни грижи-медицински сестри и лаборанти. Учебната натовареност е 676 часа, от които 312 по програма СДО.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Високите постижения в научно-изследователската дейност, активната публикационна и учебно-преподавателска дейност на гл. асистент д-р Дора Емилова Александрова покриват напълно количествените и качествени критерии на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение за заемане на академичната длъжност „Доцент“.

Убедено подкрепям кандидатурата на д-р Дора Емилова Александрова и предлагам на членовете на научното жури да гласуват положително за присъждане на академичната длъжност „Доцент“.

20.08.2018 г.

Рецензент:

Проф.

(Мекушинов) д.м.н.